



Slika 1: Didaktična igra Tromejček



Lea Jensterle,
Osnovna šola Josipa
Vandota Kranjska Gora

Krepitev obmejne mobilnosti med šolami

IZVLEČEK: Na Osnovni šoli Josipa Vandota Kranjska Gora že več let potekajo večjezične in medkulturne dejavnosti s šolami v Avstriji, v preteklosti tudi v Italiji. Sodelovanje v inovacijskem projektu Čezmejno sodelovanje med šolami – izziv ali vsakodnevna praksa je še dodatno nadgradilo obmejno sodelovanje. Pri tem so še posebej izpostavljene večjezične in medkulturne dejavnosti, ki potekajo v okviru delavnic. Te so celostno zasnovane in prilagojene učencem v slovenski in avstrijski obmejni šoli ter upoštevajo njihove različne interese in znanje obmejnih jezikov. Delavnice so podprte z večjezično in medkulturno didaktično igro Tromejček za učenje treh obmejnih jezikov: slovenščine, nemščine in italijanščine, kar je podrobneje predstavljeno v napisanem prispevku.

Ključne besede: obmejna mobilnost, učenje obmejnih jezikov, celostno učenje, večjezične in medkulturne delavnice, didaktična igra Tromejček

Strengthening the Mobility between Schools in the Border Region

Abstract: For the past few years, the primary school of Josip Vandot in Kranjska Gora has taken part in multilingual and intercultural activities with Austrian (and previously also with Italian) schools. Their cooperation in the innovative project called Cross-border cooperation between schools – challenge or everyday practice has further upgraded their cross-border cooperation. It especially highlights multilingual and intercultural activities within different workshops. Those are comprehensively designed and adapted to students in Slovenian and Austrian schools in the border region, while regarding their different interests and languages in the border region. The workshops are supported with the multilingual and intercultural didactic game Tromejček (Tripoint) for the learning of the three languages in the border region, i.e., Slovenian, German and Italian, which is further explained in the article.

Keywords: mobility in the border region, learning of border region languages, integrated learning, multilingual and intercultural workshops, didactic game Tromejček

Uvod

Osnovna šola Josipa Vandota Kranjska Gora v sodelovanju z obmejnimi šolami in vrtci v Avstriji, v preteklosti tudi v Italiji, že več kot deset let razvija večjezične in medkulturne dejavnosti, s cilji:

- spoznavati jezike in kulture sosednjih držav,
- spodbujati sodelovanje in druženje učencev in učiteljev obmejnih šol,
- izgrajevati jezikovne in medkulturne zmožnosti vključenih,
- spoznavati naravne in kulturne znamenitosti obmejnih krajev ter
- razvijati nove didaktične pristope pri učenju in poučevanju tujih jezikov.

Številne naravne in kulturne znamenitosti krajev v bližini tromeje spodbujajo k razvoju turističnih in športnih dejavnosti in z njimi povezane zaposlitve, kar dnevno spodbuja k rabi tujih jezikov. Z različnimi jeziki se srečujejo tudi otroci, v vrtcu, šoli in v prostem času.

Učenje in poučevanje tujih jezikov ima v zgodnjem otroštvu velik pomen. Veliko razlogov, ki govorijo v prid zgodnjemu učenju tujih jezikov, navede evalvacijska študija – Dodatni tuji jeziki v otroštvu, ki med številnimi razlogi povzema, da so pozitivni učinki učenja tujega jezika ne samo jezikovni, ampak da vključujejo razvoj

otrokove kreativnosti, spomina in slušnih zmožnosti ter tudi hitrejše napredovanje pri branju in pisanju v svojem maternem jeziku (Pižorn, 2009, str. 6).

Novi didaktični pristopi učenja in poučevanja tujih jezikov motivirajo otroke za učenje tujih jezikov in posledično doprinesejo k napredku na različnih področjih otrokovega razvoja.

Večjezične in medkulturne delavnice

Večjezične in medkulturne delavnice so del vizije šole. Predstavljajo inovativen, celostni pristop k učenju in poučevanju obmejnih jezikov, slovenščine, nemščine in italijanščine. Učenci si jezikovne in medkulturne zmožnosti izgrajujejo preko igre in aktivnega sporazumevanja ter sodelovanja z učenci in učitelji iz sosednjih držav.

Delavnice spodbujajo učence k različnim miselnim in praktičnim aktivnostim ter jih opogumljajo za spoznavanje jezikov in kultur sosednjih držav. Pri izbiri vsebinskih področij želimo ustreči različnim interesom in željam otrok, ki s svojim sodelovanjem in izražanjem čustev hitro pokažejo, ali so jim pripravljene vsebine delavnic blizu ali ne. Otrokom prilagojene vsebine in različne aktivnosti spodbujajo k aktivnejšemu učenju tujih jezikov, jih motivirajo za nadaljnja druženja in kar je najpomembnejše, obogatijo njihove občutke, krepijo zadovoljstvo in samozaupanje v lastno iznajdljivost in preizkušanje različnih jezikov. Delavnice so zasnovane medpredmetno in povezujejo različne predmete in področja. Vključujejo gibalne in športne igre, ples, petje in igranje na lastna glasbila in na glasbila Orffovega inštrumentarija; branje, pripovedovanje in poustvarjanje različnih besedil; številne jezikovne didaktične igre, preko katerih učenci razširjajo besedni zaklad in aktivno sežejo po rabi tujega jezika; ustvarjanje različnih likovnih in tehničnih izdelkov, raziskovanje



Slika 2: Osnovna šola Josipa Vandota Kranjska Gora

PROGRAM SREČANJA OSNOVNE ŠOLE JOSIPA VANDOTA KRANJSKA GORA IN LJUDSKE ŠOLE ŠT. LENART PRI SEDMIH STUDENCIH	
8.30	prihod in pozdrav
8.40 – 8.55	malica
8.55	oblikovanje skupin
9.00 – 11.15	delavnice:
	1. Nekaj sladkega 2. Malo po slovensko 3. Pravljično 4. Bralni maraton 5. Nekaj poskočnega 6. Malo po nemško 7. Nekaj lepega 8. Nekaj hitrega
11.15	zaključni ples in sadna kupa
11.45	odhod

Slika 3: Program večjezičnega in medkulturnega druženja obmejnih šol.

naravnih in kulturnih znamenitosti bližnjih obmejnih krajev (slika 3).

Na Osnovni šoli Josipa Vandota Kranjska Gora se v večjezične in medkulturne dejavnosti vključujejo različni strokovni delavci. Prav vsak s svojim vložnim delom doprinese k uspešnosti izvedbe načrtovanih dejavnosti.

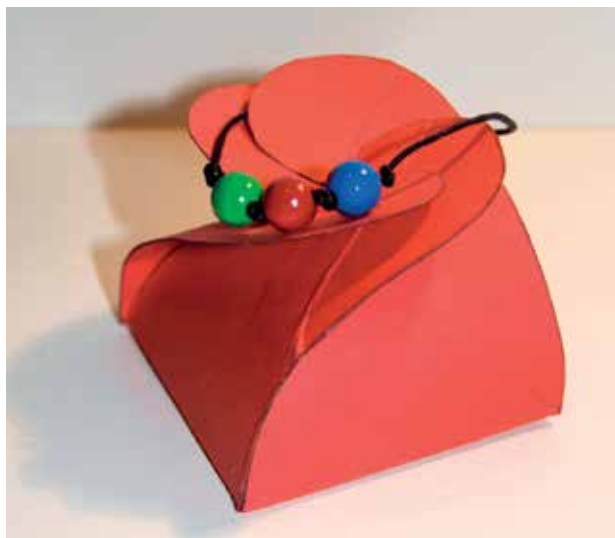
Pri načrtovanju in izvedbi delavnic pogosto sodelujemo tudi z dvojezičnimi učitelji z avstrijske Koroške. Z načrtovanjem delavnic začnemo ob koncu šolskega leta, kjer načrtujemo obseg sodelovanja v naslednjem šolskem letu.

Izhodišča načrtovanja večjezičnega in medkulturnega sodelovanja zajemajo:

- opredelitev glavne teme ali geslo srečanja,
- opis sodelujočih razredov in število udeležencev (otrok in učiteljev),
- opis in vrsto delavnic (npr. ustvarjalna, gibalna, glasbena, pravljicična, kuharska, igralna ...),
- predvidene jezike, v katerih se bodo posamezne delavnice izvajale,

- časovni okvir in čas izvajanja posamezne delavnice,
- izvajalce delavnic.

Glede na dogovorjeni načrt delavnic učitelji v nadaljevanju samostojno nadaljujejo s pripravo



Slika 4: Izdelek iz ustvarjalne delavnice.



Slika 5: Voščilnica ob koncu božično-novoletnih delavnic.

vsebine in poteka posamezne delavnice. Pri izboru vsebin delavnic so v ospredju močna področja posameznega učitelja. To jih še dodatno motivira in doprinese k samozavestnejši in bolj kakovostni izvedbi delavnic.

Na delavnicah so učenci razdeljeni v manjše, jezikovno mešane skupine, kar jih spodbuja k aktivnejši in pogostejši rabi jezika ter medsebojni povezanosti. Skupina učencev torej šteje od 6-8 članov. V vsaki skupini določimo vodjo, ki člane vodi od ene delavnice k drugi, da se udeleženci ne bi izgubili oz. pravočasno zamenjajo delavnico. Delavnice se izvajajo v istem dnevu in potekajo v različnih učilnicah, knjižnici, mali in veliki telovadnici. Predhodno prostore ustrezno označimo, da se učenci lažje na šoli orientirajo.

Učenci, tako naši kot učenci iz Avstrije, radi sodelujejo v delavnicah in imenitno se jim zdi, da prostore, v katerih potekajo delavnice, sami zamenjajo, poiskati morajo novo delavnico, kar pomeni, da imajo veliko priložnosti za sodelovanje, kjer uporabljajo različne jezike in medsebojno komunicirajo.

Izvedene večjezične in medkulturne delavnice se zaključijo s kakovostno refleksijo vključenih strokovnih delavcev, kar doprinese k nadgradnji dela.

Na slikah 4 in 5 sta predstavljena izdelka ustvarjalnih delavnic, zapestnica v barvah sodelujočih držav, in voščilnica.

Didaktična igra Tromejček

Ideja za nastanek igre izhaja iz geografske lege Občine Kranjska Gora, ki meji na dve sosednji državi, Avstrijo in Italijo, kar že vrsto let predstavlja uspešno druženje in sodelovanje prebivalcev obmejnih občin. V bližini Kranjske Gore, na meji z Italijo, pa se nahajajo Rateče. Vasica, iz katere vodi pohodniška pot na Peč (Tromejo), vrh, ki je skupen trem državam, Sloveniji, Avstriji in Italiji.

Večjezična didaktična igra je dobila ime po omenjenem vrhu. Učence na celosten in igriv način spodbuja k učenju treh obmejnih jezikov, slovenščine, nemščine in italijanščine, ter popelje igralce k raziskovanju naravnih in kulturnih znamenitosti krajev Zgornjesavske, Ziljske in Kanalske doline.

Z igro učenci:

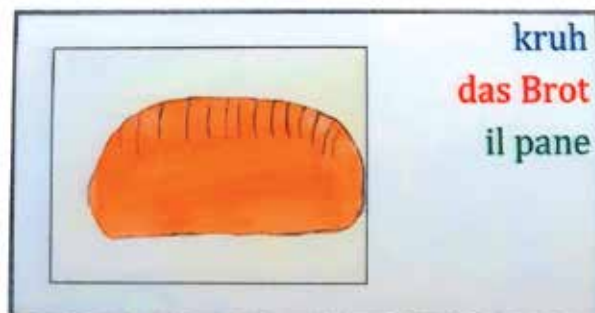
- izgrajujejo jezikovne in medkulturne zmožnosti,
- razširjajo besedni zaklad maternega in tujih jezikov,
- razumejo in upoštevajo pravila didaktične igre,
- zbrano poslušajo in se gibalno, likovno in besedno odzivajo,

- urijo vztrajnost in izboljšujejo medsebojno sodelovanje.

Igro sestavljajo igralna plošča, trije planinci, jezikovne kartice in dve igralni kocki.

Na prvi kocki so barvasti krogi, ki določijo način izvajanja naloge (preko giba, slike ali besede), na drugi pa zastave držav, ki povedo, v katerem jeziku mora biti naloga opravljena. Jezikovne kartice so sestavljene iz dveh delov, slik, ki so jih ustvarili učenci OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora, in zapisanih besed v treh jezikih, slovenščini, nemščini in italijanščini. Kartice so razvrščene v pet sklopov: Jaz in šola, Jaz in letni časi, Jaz in zdravje, Jaz in bližnja okolica ter Jaz praznujem. V igri se lahko uporabi posamezen sklop kartic, lahko pa se jih pomeša in se utrjuje besedišče različnih tem. Učitelj lahko z učenci izdelata dodatne kartice novih jezikovnih sklopov ter s tem dodatno razširi besedišče.

Na začetku se igralci razdelijo v tri skupine. Vsaka skupina dobi svojega planinca. Planinec hodi po poti, kjer so fotografije različnih, ogleda vrednih obmejnih krajev. Ko igralec vrže kocki in izvleče jezikovno kartico, mu barve določijo, na kakšen način mora ostalim članom svoje skupine predstaviti besedo na jezikovni kartici, člani pa jo morajo ugotoviti in rešitev povedati v jeziku, ki ga je določila kocka z zastavami. Izjema je le oranžni krog na kocki, saj igralci po želji izberejo pesem, ki ni vezana na vsebino izvlečene kartice.



Slika 6: Primer jezikovnih kartic.

Če povedo pravilno rešitev, se njihov planinec pomakne za eno mesto naprej. In na vrsti je druga skupina. Igra se zaključí, ko člani ene skupine prvi prispejo na vrh.

Omenjena didaktična igra je bila že večkrat uporabljena v večjezičnih in medkulturnih delavnicah in udeleženci so jo z navdušenjem sprejeli in radi sodelovali.

Sklep

Večjezične in medkulturne dejavnosti, izvedene v obliki delavnic, z uporabo večjezične in medkulturne didaktične igre Tromejček, predstavljajo primer dobre prakse sodelovanja med obmejnimi šolami. Pozitivne učinke obmejnega sodelovanja, npr. popestritev pouka, pridobivanje in izpopolnjevanje znanja sosedskih jezikov, prispevek k spoznavanju kultur in navad sosednjih držav, stik z naravnimi govorcji jezika sosednje države, navaja tudi doktorska disertacija Večjezičnost in medkulturnost kot profesionalni kapital: izdelava hipotetičnega modela izobraževanja učiteljev na obmejnih šolah (Pevce Semec, 2017). Avtorica v njej med drugim izpostavlja, da šole pripisujejo obmejnemu sodelovanju precejšnjo dodano vrednost z vidika jezika in komunikacije, medkulturne uzaveščenosti,

pridobivanja novega znanja in profesionalnega razvoja učiteljev (Pevce Semec, 2017, str. 142).

V zaključku pa je treba izpostaviti tudi delo s spodbudnem okolju in dobre medsebojne odnose, kar dodatno obogati tako poklicno kot tudi osebno področje vključenih.

Viri in literatura:

Čok, L., Šečerov, N., Skela, J., Zorman, A. (2011). *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Knez, M. in drugi (2016). *Dopolnilni pouk slovenščine v tujini*. Učni načrt. Pridobljeno 6. 5. 2018 s spletne strani: <https://www.zrss.si/pdf/Ucni-nacrt-dopolnilni-pouk-slovenscine.pdf>.

Pevce Semec, K. (2017). *Večjezičnost in medkulturnost kot profesionalni kapital: izdelava hipotetičnega modela izobraževanja učiteljev na obmejnih šolah* (Doktorska disertacija). Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor.

Pižorn, K. (2009). *Dodatni tuji jeziki v otroštvu*. Pridobljeno 6. 5. 2018 s spletne strani: [https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/sporazumevanje_v_tujih_jezikih/tuj-jezik-v-prvem-triletju/Strokovni%20%C4%8Dlanki%20in%20prevodi/dodatni%20tuji%20jeziki%20v%20otro%C5%A1tvu%20\(eval.studija\)%20pizorn.pdf](https://www.zrss.si/projektiess/skladisce/sporazumevanje_v_tujih_jezikih/tuj-jezik-v-prvem-triletju/Strokovni%20%C4%8Dlanki%20in%20prevodi/dodatni%20tuji%20jeziki%20v%20otro%C5%A1tvu%20(eval.studija)%20pizorn.pdf).



Medresorski tematski sklop ZDRAVJE, ŠPORT IN GIBANJE, UMETNOST IN TEHNOLOGIJE

Organizatorji: Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Nacionalni inštitut za javno zdravje in Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez
Z medresorskim tematskim sklopom želimo poudariti, kako pomembna je skrb za celosten in optimalen otrokov in mladostnikov razvoj. Skladno z nacionalnim programom **Dober tek, Slovenija**, si želimo tako v vzgojno-izobraževalnem procesu kot v prostem času otrok in mladostnikov spodbujati tudi gibanje, šport in raziskovanje v naravi ter skrb za načrtno kulturno-umetnostno vzgojo, ki pri mladih omogoča spoznavanje s kulturo in umetnostjo ter spodbuja njihovo ustvarjalnost. Z medresorskim

sklopom želimo predstaviti tudi možnosti, kako bi lahko izkoristili ustvarjalno moč tehnologij in mlade spodbudili k ustvarjalni, zdravi in varni rabi tehnologij. V tem ustvarjalnem procesu lahko vsebinsko povežemo vsa področja – kulturo in umetnost, zdravje in šport.

Otroci in mladi za zdrav in optimalen razvoj potrebujejo umetnost in ustvarjalnost, gibanje in raziskovanje v naravi, predavanje

Predava: doc. dr. Tina Bregant, dr. med., spec. pediatrije, spec. fizikalne in rehabilitacijske medicine, terapevt MAES (Movement Analysis Educational Strategies), vodja seminarjev Familylab

Varna, zdrava in ustvarjalna raba tehnologij, okrogla miza

Sodelujoči: doc. dr. Helena Jeriček Klanšek, Nacionalni inštitut za javno zdravje; Amela Sambolić Beganović, Zavod RS za šolstvo; Boris Veler,

Logout; Marko Puschner, SAFE.SI; Kolja Saksida, ZVVIKS; povezuje: mag. Martina Peštaj, medijska psihologinja

Šport, gibanje, zdravje, umetnost in tehnologije, napoved medresorskega nacionalnega posveta v Evropskem tednu športa 2019

Sodelujejo: Nives Markun Puhan, Zavod RS za šolstvo; mag. Igor Teršar, Direktorat za ustvarjalnost, Ministrstvo za kulturo; mag. Poljanka Pavletič Samardžija, Direktorat za šport, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport; Mojca Gobec, Direktorat za javno zdravje, Ministrstvo za zdravje

Celoten program Kulturnega bazarja 2019 najdete na www.kulturnibazar.si.